

KULTÚRA || HÍRLEVÉL || 41.
2022. DECEMBER 22.

Széles Tamás nagykövet
Los Angeles-i magyar főkonzul

Áldott, boldog, békés karácsonyi ünnepeket kíván
Magyarország Los Angeles-i főkonzulátusa

„Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törékeny játékunkat, a reményt.”
(Babits Mihály: Karácsonyi ének)

2022.

„Fölöttünk csengőn, tisztán énekel az ég
s az újszülött rügyező ágakkal
lángot rak a fázó homlokok mögé.”

(József Attila: Karácsony)

Karácsony

„A környék összes gyereke húzta maga után az egyre nehezedő ródlt, és mi is ott voltunk Dérivel, Mityával és Szegedi Pistivel. Déri kistermetű fiú volt, de a legnagyobb szánkót ő hozta, ha akartuk, azon négyen is elfértünk. Nem volt túl meredek a szánkódomb, igazán hosszú sem, bár egy-két órás le-felmenet után egyre messzebbnek tűnt a teteje. Estére aztán nem csak a láthatár vált feketévé, hanem a játékterünk is. Mi tagadás, a végén már a fagyott fekete földön ereszkedtünk le, mert valahogy elfogyott a hó alattunk.

Hazamentünk, kiolvadtunk a forró kádfürdőben, és arra gondoltunk, hogy holnap... Igen, holnap ismét eljön Ő, és mi izgalommal várjuk, mit tesz a díszes fa alá. Aztán elballagunk a néma sötéttségben a kis templomba, éjféli misére. Itt-ott bekukkantunk az utunkba eső házak ablakán, és jó érzéssel nyugtázzuk, látván a karácsonyfák színes égőfüzereit, hogy igen, „ide is eljött”.

Valahogy más ez az éjszaka, mint a többi. Másként gondolkodunk a felfoghatatlanról. Mert lehet vallásos az ember vagy éppen ateista, érezzük a momentumban, hogy ezen az éjszakán eljött közénk. Több mint kétezer évvel ezelőtt történt, de mintha ma lenne...”

(regi.katolikus.hu)

A **karácsony** (latinul: *Nativitatis Domini*, *Natalis Domini*, „az Úr születése”) a kereszténység második legnagyobb ünnepe, amellyel Isten fia, Jézus Krisztus földi születésére emlékeznek. Assisi Szent Ferenc az ünnepek ünnepének tartotta. Minden évben december 25-én tartják világszerte, habár Jézus születésének tényleges időpontja nem ismert. Talán azért esett erre a választás, mert egyes keresztény szerzők szerint Jézus szenvedése, azaz a húsvét, illetve fogantatása az év azonos napján, március 25-én történt, vagy azért, mert ekkor van a téli napforduló a Föld északi féltékén, illetve a korai keresztények ezen a napon a kötelező Mithrász- és Sol Invictus-ünnep helyett Jézus születését ünnepelték. Ez a keresztény ünnep az első nikaiai

zsinat határozata értelmében Jézus Krisztus földi születésének emléknapja: az öröm és békesség, a család és gyermekség, az otthon és szülőföld ünnepe.

Az Újszövetség leírása szerint Jézus istállóban született, mert senki nem fogadta be a házába a várandós Máriát, aki férjével népszámlálásra Betlehembe érkezett a szülés estéjén. A történet szerint napkeleti bölcsek (később a magyar népnyelvben „háromkirályok”) indultak útnak ajándékokkal köszönteni a születendő Messiást, és egy csillag vezette el őket Jézushoz.

Annak ellenére, hogy a karácsony a keresztények ünnepe, sok nem keresztény ember is megüli világszerte az emberi szeretet ünnepeként. A modern és népszerű ünneppel az adott helyi kultúrától függően együtt jár az ajándékozás, a karácsonyi zene, írott üdvözlések küldése, templomi ünneplések, a szentestei vacsora és ünnepi hangulatú tárgyakkal való díszítés, mint például karácsonyfa-állítás, karácsonyi gyertyák (helyett újabban égők), színes üveggömbök, girlandok, magyaroknál szaloncukor, fagyöngyök és krisztustövisek elhelyezése, díszítése.

(forrás: wikipédia)

Babits Mihály: Karácsonyi ének

Mért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt:
mégis itt rídogálsz, állatok közt.

Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-úr szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?

Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyult...

Becsesnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiról zengjük hogy "megszületett"!

Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törékeny játékunkat, a reményt.

(1932. tél)

Karácsonyvárás Los Angelesben

Advent harmadik vasárnapján a Los Angeles-i Első Magyar Református Egyház közössége tartott karácsonyi ünnepséget. A Magyar karácsony című műsor, melyet Mátté Éva rendezett, Bátori Zoltán tiszteletes trombita szólójával hívta a híveket ünnepelni. Széles Tamás főkonzul kapcsolta fel a karácsonyfán lévő égőket. A kedves ünnepi műsorban fellépett a Kárpátok Néptáncgyűttes, szavalatokat, énekeket és zenét hallgathattott a Kossuth termet betöltő közönség.

Advent negyedik vasárnapján a San Fernando Völgyi Magyar Református Egyháznál tartották a szokásos gyertyafényes istentiszteletet és csodálatos karácsonyi műsort. Az istentiszteleten mindenki kezében ott volt a gyertya, majd a nagyterem – akárcsak előtte a templom – zsúfolásig megtelt a karácsonyi műsorra. Széles Tamás főkonzul köszöntötte a gyülekezet tagjait, majd átadta személyes ajándékát Jakabffy Zsolt lelkésznek, ami egy angol nyelven 1924-ben megjelent, elsősorban gyerekeknek szóló Biblia.

A karácsonyi műsorban Szabó Dániel rendezésében egy megható kis történetet adtak elő a magyar iskola diákjai, majd a magyarországi ösztöndíjasok által összeállított színpompás néptánc csokrokkal köszöntötte a gyülekezet a közelgő karácsonyt.

Karácsony a magyar néphagyományban

December huszonnegyedike, karácsony vigíliája böjti nap volt, a római katolikus családokban egészen az esti harangszóig böjtöltek. Karácsony böjtiének is nevezték ezért e napot, mely számos népszokást és hiedelmet vont maga köré. Ezek egyrészt a téli napfordulóhoz, illetve az évkezdethez, másrészt magához a karácsonyhoz kapcsolódtak.

Betlehemezés

Szenteste délutánján a gyerekek betlehemezni jártak. A 19–20. századi paraszti betlehemezés középpontjában hazánkban a kifordított bundát viselő betlehemi pásztorok párbeszédese, énekes-táncos játéka állt. A betlehemezők házilag készített jászol vagy templom alakú betlehemet hordoztak magukkal.

A betlehemezés kezdődhetett a szálláskereséssel – József és Mária szállást keresnek, de a király, gazdag ember, kovács nem ad szállást, és az istállóba utasítja őket; a következő jelenetben az angyal költögeti a mezőn alvó betlehemi pásztorokat, és az újszülött Jézushoz küldi őket. A pásztorok elmennek a kisdédhez, és ajándékokat visznek neki. A betlehemezést adománykérő formulák zárták.

(www.3szek.ro)

A karácsonyi asztal

Szenteste, karácsony vigíliáján az ünnep a karácsonyi asztal köré szerveződött, melynek megterítése fontos helyet foglalt el a karácsony szokásrendjében. Elsősorban a magyar nyelvterület nyugati, északi és déli részén élt intenzíven a hagyomány.

Az ünnep meghatározta a táplálkozás rendjét és módját is. A karácsonyi asztal körül megjelenő tárgyak, ételek kifejezték az ünnep áldomás jellegét, a ház és lakói, tevékenységük, életük megáldását, egészségük, valamint a jó termés és bőség biztosítását a következő esztendőre. A karácsonyi asztalra vagy alá helyezett tárgyak, eszközök ezen túl különleges hatalommal ruházódtak fel. Magát a karácsonyi abroszt csak egyetlenegyszer használták, karácsony után vetőabroszként vagy sütőabroszként alkalmazták a bő termés és a jó kenyér érdekében. A karácsonyi asztalra egész kenyér került, hogy egész következő esztendőben legyen kenye a családnak.

Az asztal alá szénát, szalmát vitt be a gazda. Ez később az állatok alá került, ezzel biztosítva egész esztendőre az egészségüket. Néhol szerszámokat, házi eszközöket is tettek az asztal alá, hogy minden tevékenységükben hasznosak, hatékonyak legyenek a következő évben. Az asztal alá helyezett magvakkal, szemes terményekkel teli szakajtókkal a bő termést igyekeztek biztosítani.

Az asztalra helyezett ételek, melyeket általában meghatározott sorrendben fogyasztottak el, a család tagjainak az egészségét biztosították a néphit szerint. A családtagoknak mindenből kellett enni-inni. Fogyasztottak többek között mézet, borsot, fokhagymát, almát. A palócoknál a családfő egy almát annyi felé vágott, ahány családtag volt, s mindenki kapott belőle, hogy összetartsa a

család: ha valaki eltévedne, a közösen evett almára visszagondolva hazataláljon. A karácsonyi dióevés szinte az egész magyar nyelvterületen ismert volt. Az egészséges dió egészséget, a rossz dió betegséget jósolt. A karácsonykor fogyasztott hüvelyesek, sült tök és újabban a hal a következő év pénzbőségét biztosították. A mákos tészta is jellegzetes karácsony esti eledel volt.

(www.jpm.hu)

Általánosan elterjedt hiedelem szerint a karácsonyi asztaltól a gazdasszony nem állhatott fel, mert akkor a kotlósai nem lennének jó ülések. A karácsonyi asztal morzsáját különösen becsben tartották, többnyire gyógyító eljárásokban használták fel. Általában zacskóba kötve eltették. Palóc falvakban néhol az istállóba felkötötték rontás ellen. Máshol vízkeresztig az asztalon hagyták. A karácsonyi morzsával füstölték a megigézett gyereket, vagy a tehenet, a kislibákat, betegség ellen is használták. Sok helyen pedig a gyümölcsfák alá szórták a jó termés érdekében.

A karácsonyfa

A karácsony mai, közsismert jelképe ebben a formájában újabb keletű szokás. Az eddigi kutatások a karácsonyfa-állítást német eredetűnek tartják, mely hazánkban az Udvar közvetítésével először az arisztokrácia, majd a városi polgárság, a falusi értelmiség, végül a parasztság körében terjedt el. Magyarországon Brunszvik Teréz állított először karácsonyfát 1824-ben, József nádor harmadik neje, Mária Dorottya, illetőleg a

Podmaniczky család 1826 táján. A karácsonyfa-állítás szokása nyugatról kelet felé terjedt a magyar nyelvterületen. Hazánkban az ország keleti felében csak a második világháború után honosodott meg végleg. A karácsonyi ajándékozás a karácsonyfa-állítás szokásánál is újabb. Ajándékot régen a kántálók, betlehemezők, köszöntők kaptak: ételeket és egy kis pénzt. A ruhafélék, játékok ajándékozása új keletű.

(tudomanyplaza.hu)

Karácsony éjszakája

Karácsony éjszakáján a víznek gyógyító és varázserőt tulajdonítottak. Hatását azzal is fokozták, hogy pénzt és piros almát dobtak bele. Istensegítsen az éjféli miséről hazamenet merítették az úgynevezett aranyos vizet, ebből ivott és ebben mosdott az egész család. Ez a víz egészséget jelentett, mert hitük szerint ebben fürösztötték a Jézuskát. A víz mellett a tűznek is különös ereje lehet karácsony éjjelén. Egyes Vas megyei falvakban fáklyákkal vonultak az éjféli misére, miközben a pásztorok ostort durrogtattak, lövöldöztek az ártó, gonosz hatalmak elűzésére. Egyes falvakban, mielőtt elmentek az éjféli misére, fehér abroszt terítettek az asztalra, kalácsot és vizet tettek rá. „Ha kis Jézuska gyűn közbe, hogy az tuggyon enni”. Az éjféli mise után a gazdák megrázták a gyümölcsfaikat, hogy majd bőven teremjenek.

A karácsonyi éjféli misére készült el a Luca-naptól kezdve faragott lucaszék. Az éjféli misén arra álltak, hogy meglássák a falubeli boszorkányokat.

(forrás: magyarkurir.hu)

Fekete István: Betlehem

A konyhában ültünk a földön és a tűzhely meleg fénye kiugrott néha meg-megsimogatván arcunkat. Hallgattunk, de magunkban megvallottuk, hogy a mű tökéletes, és nem is vettük le a szemünket róla. Tornya volt, ajtaja volt, ablakai voltak, ahol be lehetett tekinteni (egy krajcárért!), és ha bent meggyújtottuk a kis gyertyát, kivilágosodott az egész épület valami boldog, meleg világossággal, mint a szívünk ablaka abban az időben.

Egyszóval: Betlehem volt.

A Szent Család kicsit oldalt állt előtérben a jászollal s a jászolban Jézuskával, aki mosolygott, és kövér kis kezét ökölbe szorította, ámbár, mi akkor még nem gondoltunk arra, hogy ha ez a kéz egyszer kinyílik, mekkora ragyogás árad belőle a világra.

Ennél sokkal nagyobb gondjaink voltak.

Elsősorban az, hogy Jézuska mezítelen maradjon-e, vagy takarjuk be.

- Megfázik! - mondta Bence Gábris, aki érzékeny lelkű fiú volt.

- Buta vagy - szólt Andók Pista -, aki Isten, az nem fázik.

- A biblia azt mondja - szólalt meg végül Peszelka Péter, aki papnak készült -, hogy "édesanyja pólyába takarta és jászolba fektette..."

Ez döntött.

A pólya természetesen nem lehetett akármilyen anyagból, ezért selyemből lett, a selyem pedig anyám télikabátja béléséből lett.

Másodsorban ott volt még a szamár kérdés.

Két szamarunk is volt ugyanis.

Peszelka Péterre néztünk, aki csizmája orrát vakargatta piszkos kis körmével és lesütvén a szemét erősen gondolkodott, de aztán kivilágosodott értelmes, fanyar arca:
- Az nincs a bibliában, hogy hány számár volt. Több pásztor volt, hát számár egy se volt... Subák, láncosbotok, bajuszok és szakállak, kucsmák és tornyos angyalsüveg már készen voltak, így semmi akadály nem volt annak a lelkes izgalomnak, amely másnap a falu végén abban a felkiáltásban érte el tetőfokát, hogy:

- Szabad-e betlehemet köszönteni?

És hulltak a krajcárok...Péter perselyébe, amely mind súlyosabban zörgött - mi tagadás - ébren tartva, sőt fokozva elhivatottságunk érzését. Berta Jancsi ugyan apja szőrtarisznyáját is a nyakába akasztotta, hogyha valahol - netán - ennivalót is adnának, de inkább Pétert toltuk előre, zörgő perselyével figyelmeztetve a háziakat, hogy készpénzadományokra rendezkedtünk be.

(halaadas.network.hu)

Ajánlataink karácsonyra készülődve vagy karácsony szép napjaira:

Néhány film:

Napfivér, Holdnővér – Franco Zeffirelli éppen 50 éve készített megindító filmje Assisi Szent Ferencről:

<https://videa.hu/videok/film-animacio/napfiver-holdnover-1972.-zeffirelli-TAJX8Hz3dt0EIk9l>

A születés (2006) – a legjobb film, mely eddig Jézus születéséről készült:

https://www.youtube.com/watch?v=_RuJRF_Dglo

Karácsonyi ének – Dickens halhatatlan művének csodálatos feldolgozása, Jim Carrey főszereplésével:

<https://www.youtube.com/watch?v=VAkqWpHp1-M>

Néhány csodálatos karácsonyi dal, kiváló külföldi művészek előadásában:

<https://www.youtube.com/watch?v=sheugc7IWmg>

<https://www.youtube.com/watch?v=v5mdybeyLVc>

<https://www.youtube.com/watch?v=sMvURdq8V6U>

<https://www.youtube.com/watch?v=dVtNXp56kiQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=F1H1-scfD1s&list=RDdVtNXp56kiQ&index=28>

<https://www.youtube.com/watch?v=JMYwWRom01c>

És a magyarok:

<https://www.youtube.com/watch?v=RPJrhi5UPhc>

<https://www.youtube.com/watch?v=MLV32BZD9UI>

<https://www.youtube.com/watch?v=lv9T3G1nWmg>

<https://www.youtube.com/watch?v=W4S20nzdojU>

Itt érhető el néhány keresztény karácsonyi ének:

<https://www.youtube.com/watch?v=QKYcjat8Nvw>

https://www.youtube.com/watch?v=SG-QAXGFa_Y

<https://www.youtube.com/watch?v=iDFhtsf33M0>

<https://www.youtube.com/watch?v=xVtkBwHFZTM>

<https://www.youtube.com/watch?v=SVmsStZOXdE>

<https://www.youtube.com/watch?v=oDWU6gf2sso>

<https://www.youtube.com/watch?v=Bo1p2hlTSiU>

<https://www.youtube.com/watch?v=zDV9YuHqNjg>

És még néhány gyönyörű vers magyar költőinktől:

<https://www.youtube.com/watch?v=3mot9ZamCpA&t=49s>

<https://www.youtube.com/watch?v=HkFJS7JwjtU>

<https://www.youtube.com/watch?v=wTiUIPcvLdY>

<https://www.youtube.com/watch?v=ji5xLehx5Po>

Karácsonyi halászlé

Nem tévedhetünk, ha azt állítjuk: nagyon sok (a legtöbb?) magyar család asztalára halétel kerül Szenteste. Elsősorban halászlé, melyet sokféleképpen lehet elkészíteni, mindenhogy finom. Egy receptet megosztunk önökkel, de alatta egy linket is, melyet megnyitva tucatjával ajánljuk az elkészítés lehetséges módjait!

(fotó: pixabay)

1. A pontyot patkó alakúra felszeletelem, sózom és borsozom. Hűtőbe teszem felhasználásig.
2. A fazékba felteszem főni az apró halakat és a ponty fejét. Ízesítem sóval és borssal. Hozzáadom a közben felaprított vöröshagymát, 3 evőkanál piros paprikát, csípős paprikát és a paradicsom konzervet.
3. 2-2,5 órán át lassú tűzön főzöm.
4. Amikor megfőtt, leszűröm, a halakat kiszálkázom, majd átpasszírozom egy tészta szűrőn.
5. A leszűrt hallevet visszateszem a tűzre, beleteszem a kipasszírozott halat, teszek bele 1.5 dl vörösbort és végül a pontyszeleteket.
6. Pár percig főzöm és kész is.

És az ígért link:

<https://www.mindmegette.hu/valogatas/hallevest-karacsonyra-50-hazias-bevalt-recept-603/>

Hanuka, a fény ünnepe

A világ majdnem minden táján ünneplik a fény ünnepét. A keresztény országokban ez a karácsony, a zsidóknál pedig a Hanuka ünnepe.

„Kétféle út létezik egy sötét és könnyekkel teli világban. Átkozhatjuk a sötétséget, vagy gyújthatunk benne fényt. És ahogy a haszidok mondják, egy kis fény kioltja a sok sötétséget. Segítsünk mindannyian a világ megvilágításában.” — Rabbi Jonathan Sacks z”l.

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hanuka#/media/F%C3%A1jl:Hanuka-Menorah-by-Gil-Dekel-2014.jpg>

A Hanuka egy nyolc napos ünnep, amely a zsidóknak a szíriai görög hódítók felett i. e. 165-ben aratott győzelmére, a jeruzsálemi szentély megtisztítására és újra avatására, valamint a nyolc napon át égő mécses csodájára emlékeztet, és azon kevés zsidó ünnepek egyike, amely nem bibliai eseményre épül. A hanuka szó felszentelést jelent, és arra utal, hogy a hellén hódítók ellen a Makkabeusok által folytatott szabadságharc győzelme után a bálványokkal megszentelt jeruzsálemi szentélyt újra felszentelték.

A talmudi történet szerint, amikor felszabadították Jeruzsálemet, s a megtisztított Szentélyben meg akarták gyújtani az örök lámpást, a menórát, csupán egy napra való olajat találtak, noha új, megszentelt olaj készítése nyolc napig tartott volna. A kis korsó cseppnyi olaja azonban csodálatos módon nyolc napon át égett, amíg új, szentelt olajat tudtak sajtolni. Ennek pedig szimbolikus jelentése is van: *„egy cseppnyi olaj, egy maroknyi nép képes győzelemre jutni, ha van hite, ha van önbizalma, ha lelkesíti őt az isteni igazság lángja.”*

A középkori mainzi zsidóság emlékkönyvében, a Memórbuchban felmaradt régi történet szerint az üldöztetés évszázadai alatt a hanuka-lángok befelé világító fénye adott erőt és melegséget a sokat szenvedett zsidó népnek:

„Közvetlen az ünnep előtt meghalt a város püspöke, s ezért rendeletet hoztak, hogy egy álló héten át semmilyen fény ne világítson a város területén. A zsidók kétségbe esve fogadták a hírt, ellenségeik pedig kíváncsian várták: hogyan ünneplik majd meg a hanuka vidám napjait?

Elérkezett a hanuka első estéje, a gyertyagyújtás ideje. A hívő zsidók a sötét zsinagógában gyülekeztek, élükön a rabbi. Ellenségeink a templom környékén álltak lesben, hogy kárörömmel figyeljék a szomorúvá lett ünnepet, vagy ha megszegik a törvényt, azonnal följelentsek zsidó polgártársaikat. Az istentisztelet után kellett volna meggyújtani a hanukai lámpást. A rabbi ekkor magához hívatta a gyerekeket. Elkezdett mesélni nekik a makkabeusok hősi küzdelméről, hogyan harcoltak eleinte a hegyekben megbújva, majd nyílt ütközetben a szír-görög elnyomókkal szemben, miképp szabadították fel Jeruzsálemet, hogyan távolították el a bálványokat a meggyalázott Templomból, hogyan találták meg a hosszas keresés után a piciny olajkorsót és hogyan égett az csodálatos módon nyolc napon át.

A történetet hallva a gyerekek egyre lelkesebben figyeltek, szemeik csillogni kezdtek. Ekkor a rabbi felállt és így szólt szüleikhez: Nézzetek gyermekeitek szemébe! Lássátok azt a fényt, amely bennük tükröződik! Ezekre a lángokra mondjátok el a hanukai áldást!

A zsinagógában ekkor felcsendült a vidám ének, a sötétben a hagyományos hanukai dalok egyre nagyobb örömmel és önbizalommal hirdették az ünnepet. A templom körül álldogálók egyszerűen nem értették, mi történt. Fény nem szűrődött ki a zsinagógából, ám odabent mégis ünnepi jókedv honolt.”

Ebben az évben az ünnepi gyertyatartó első lángját december 18-án este, míg az utolsó, nyolcadik lángot december 25-én este kell meggyújtani.

Magyarországon, a budapesti Nyugati téren felállított kilencágú gyertyatartón december 18-án, vasárnap meggyújtották az első gyertyát.

Forrás: <https://index.hu/belfold/2022/12/18/hanuka-unnep-gyertyagyujtas-nyugati-ter-zsidóság/>

Az ünnepségen Köves Somló, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) - Magyar Zsidó Szövetség vezető rabbija arról beszélt: *"Ha teszünk a csodáért, akkor lesz csoda."*

A kormány nevében Fürjes Balázs, a Miniszterelnökség parlamenti államtitkára kívánt boldog ünnepet a Magyarország zsidó közösségeinek, és kiemelte, hogy szerinte *a csodák ünnepén két kérdést biztosan fel kell tenni: hiszünk-e a csodában, és mi kell a csodához. Az első kérdés azért fontos, mert aki nem hisz a csodában, annak sosem lesz része benne. A csoda másik feltétele a cselekvés, a harmadik pedig a kegyelem, az örökkévaló működése."*

Forrás: <https://infostart.hu/belfold/2022/12/19/megkezdodott-a-zsidosag-egyik-legnagyobb-unnepe-a-hanuka>

Szilveszter – december 31.

Forrás: <https://www.szilveszter.hu/erdekesssegek/igy-koszontotte-magyarorszag-az-uj-evet-401>

„Pulyka melle, malac körme,
liba lába, csőre -
Mit kívánjak mindnyájunknak
az új esztendőre?
Tiszta ötös bizonyítványt,
tisztá nyakat, mancsot,
nyárra labdát, fürdőruhát,
télre jó bakancsot.

Tavasza sok rigófüttyöt,
hóvirág harangját,
őszre fehér új kenyeret,
diót, szőlőt, almát.”

Weöres Sándor: Újévi jókívánságok (részlet)

A szilveszter a Gergely-naptár szerinti naptári év utolsó napja, I. Szilveszter pápa ünnepe, így az 1582-es naptárreform után több kultúrában, köztük Magyarországon is Szilveszter napjának, röviden szilveszternek nevezik az év utolsó napját.

Szilveszter 314-335 között volt a katolikus egyház feje, pápaságának egyik jelentős teendőjeként megszervezte az egyházi életet Rómában, és a történettudomány által nem igazolt középkori legendák szerint meggyógyította, megtérítette, és megkeresztelte Nagy Konstantin császárt.

Forrás: <https://cultura.hu/aktualis/i-szilveszter-a-nevado-papa/>

Nem szabad elfelejteni, hogy az óév búcsúztatásához számos néphagyomány és szokás kapcsolódik, hiszen az évkezdet minden népnél bizonyos jelképes elválasztó, szerencse- és bőséghezó praktikákkal jár.

Ilyen például „a magyar nép szokása szerint az óévet jelképező szalmabáb földbe temetése, vízbe hajítása (téltemetés), egy öregember-maszkot viselő legénynek játékos kikorbácsolása(!) a faluból (télkiverés), az óév kiharangozása. A bő termést biztosító, gonoszűző szokások közé tartoztak a lármás, álarcos felvonulások,

kántálások. A szilveszteri, helyesebben újévi szerencse-jelképek: a kéményseprő, négylevelű lóhere, patkó, lencse, s főleg a malac szintén régi szokások túlélő tanúi.”

https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/szent_szilveszter_papa_szilveszter

A pezsgő története és készítése

Az angolok által készített habzóborok voltaképpen a pezsgő elődjének számítanak, azonban az igazi pezsgő feltalálójának a hagyomány szerint egy francia bencés rendi szerzetes, Dom Pérignon (1639-1715) mondható, aki a franciaországi Hautvillers apátságban pincemesterként szolgált, a nevezetes szőlőtermő tartományban, Champagne-ban. Az első pezsgőt egy arra alkalmas bor kétszeri utóerjesztésével hozta létre. Mivel az első utóerjedés még nem volt elegendő a tavasz beköszöntével, a folyadékot erős, jól lezárt üvegben hagyta tovább erjedni. E két érlelési fázis eredményeként keletkezett a máig híres ital. Fontos megemlíteni, hogy szintén Pérignon atya honosította meg a paratölgy kérgéből előállított parafából készült dugó használatát, ami megakadályozta, hogy a szén-dioxid kiszökjön a palackból.

(forrás: worldhistory.org)

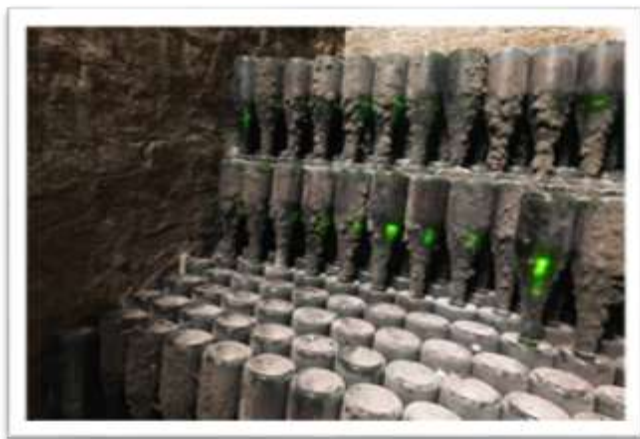

A pezsgőkészítés rejtélye azonban nem maradt sokáig az apátság falain belül, ugyanis a helybeli francia borkereskedők, mint például, Pommery et Greno, Moët et Chandon, Mercier, Cliquot is elkezdtek pezsgőgyártással foglalkozni már a 18. század derekától. Ezek a márkák ma is közismertek a piacon. A champagne-i pezsgőtermelés a 19. század második felében kezdett rohamosan fejlődni. Akkortájt csaknem tízmillió palack kelt el Franciaországban, és ennek kétszeresét exportálták.

(forrás: thechampagnecompany.com)

Bár a világháborúk alatt visszaesett a termelés, azonban ezt sikeresen kiheverték. Ennek eredményeként jelenleg a közel huszonnégyezer hektár szőlőjével a franciaországi Champagne vidék a pezsgőkészítés világközpontja. Az itteni pezsgő előállításának a könnyű, tiszta ízű, finom zamatú Pinot noir, Pinot meunier kék szőlőből és a fehér Chardonnay szőlőből készült bor az alapanyaga. Ahhoz azonban, hogy a pezsgő előállításához minden töltéskor azonos minőségű és összetételű bor álljon rendelkezésre, a megfelelő előkészítés szükséges. Ennek érdekében a pezsgőgyártásra szánt szőlőt gyengén sajtolják és a mustot alacsony hőfokon erjesztik. Az alapbort tiszta ízű, élénk savérzetű, üde borok házasítással hozzák létre. Szintén döntő szerepet

játszik a szőlőtermesztő talaj minősége, amely ezen a vidéken kedvező, hiszen az egykori tengerfenéken kialakult meszes talaj jól tartja a meleget hűvös időben is. A pezsgőkészítés szempontjából jelentős későbbi találmány volt a sűrűségmérő, amivel vizsgálni tudták a szénsav mennyiségét az erjedt pezsgőben.

(forrás: torleypezsgo.hu)

A hagyományos eljárással készített pezsgők legkevesebb 24-36 hónapig érlelődnek a pincékben, ugyanabban a palackban, rozsdamentes koronazárral lezárva. Az időközben keletkező seprőt (elhalt élesztősejteket) degorzsálással távolítják el az üvegből. A seprőtlenítés hosszadalmas hozzáértést igénylő munkafolyamat, amit régen a munkások kézzel végeztek, azonban ma már gépekkel hajtják végre ezt a műveletet. A seprő ülepítését rázóállvány segítségével végzik, majd a rázóállványról levett palackokat a seprőtlenítéshez fejjel lefelé fagyasztókádba teszik, hogy az így keletkezett jégdugóba fagyott seprő könnyen eltávolítható legyen. A degorzsálás során leveszik a palackról a koronazárat, minek következtében a pezsgő nyomása kilövi a jégdugót. Az ilyenkor előforduló folyadékvesztést úgynevezett expedíciós likőrrel pótolják. Az így kezelt palackokat parafadugóval lezárják, majd a dugót drótkosárral rögzítik és további három-hat hónapig érlelik a nedűt.

(forrás: torleypezsgo.hu)

A Franciaország mögött jelenleg második helyen álló Németországban a pezsgőtermelés 1826-ban két gyárral indult meg. Mára a pezsgőgyárak száma meghaladja a százat. A híresebb német pezsgőmárkák a koblenzi Deinhard, a wiesbadeni Henkell, a frankfurti Mumm és a mainzi Kupferberg.

Magyarországon az első pezsgőgyárat Hubert J. E. alapította 1825-ben Pozsonyban. A Hubert pezsgő a Pesten 1842-ben rendezett első magyar iparkiállításon elnyerte a legjobb magyar pezsgő díját, majd a párizsi világkiállításon is első díjat kapott. Pesten 1852-ben indult a gyártás a Hölle Márton alapította Józsefvárosi Pezsgőgyárban. A 19. század nyolcvanas éveiben alakult ki a budafoki pezsgőgyártási központ Budafokon, ahol az első gyárat Törley József alapította. Törley egy reimsi gyárban ismerkedett meg a pezsgőkészítéssel, majd 1882-ben francia szakemberekkel elindította üzemét Budafokon, ahol a termelés az első világháború végén elérte a kétmillió palackot. 1887-ben Budafok elnyerte „A borok és pezsgők nemzetközi városa” címet, amely a pezsgőgyárnak, a mellette működő borpárlatgyárnak, valamint külföldi piacokon történő megjelenésnek is köszönhető volt. A Törley pezsgőgyár mai napig üzemel Budafokon, és megnyitotta kapuit a közönség előtt. Így aki érdeklődik a pezsgőgyártás iránt, és szeretne többet megtudni pezsgőkészítés módszeriről, meglátogathatja pincészetet.

<https://torleymuzeum.hu/garantalt-latogatas>

A mai pezsgőket színük, cukortartalmuk alapján csoportosítják. Színük szerint beszélhetünk fehér, rózsaszín (rozé) és vörös pezsgőkről. Cukortartalmuk alapján különlegesen száraz (brut), száraz (sec, dry), félszáraz (demi sec, medium dry), félédes (demi doux, semi sweet) és édes (doux, sweet) pezsgőket kóstolhatunk.

(forrás: tudasfaja.com)

Újévi malac és más hagyományok

Az újév első napjának fontos hagyománya malachús és a lencse evése. A magyarországi hiedelem szerint, ha lencsét eszünk újév napján, sok pénzünk lesz, míg a malac a körmével és orrával kitúrja számunkra a jó szerencsét az újévre. Sok helyen díszítésképpen négylevelű lóherét is tesznek a sült malac szájába a szerencse további fokozására. Ugyanakkor, ha szilveszter napján eszünk malacot, akkor nem a szerencsét, hanem az óév minden gondját és nehézségét túrja előre, ami aztán végigkísér minket az újév során.

(forrás: kezdok-konyhaja.blogspot.com)

Szárnyasokat a hagyomány szerint azért nem szabad fogyasztani újév napján, mert a csirke vagy a tyúk elkaparja a pénzt, illetve a szerencsét, míg a pulykáról azt tartják, hogy bosszúságot és veszekedést hoz a házhoz. Tilos újév napján halat enni, ugyanis akkor elúszik a szerencsénk.

Szintén nem mindegy, hogy milyen desszertet eszünk ilyenkor. A hagyomány szerint leginkább rétest és gyümölcsöt fogyasszunk, ugyanis az életünk annál hosszabb és boldogabb lesz, minél hosszabb a rétesrúd. A gyümölcssevés pedig gyümölcsöző újévet hozhat.

A hiedelem szerint vigyáznunk kell, hogy milyen házimunkákat végzünk az újév első napján. Például takarítani, mosni, szemetet kivinni nem szabad, mert ezek a házimunkák elvihetik a szerencsét.

„Petőfi 200”

Kétszáz évvel ezelőtt, 1823. január elsején született Kiskőrösön a magyarok talán legkedveltebb költője, Petőfi Sándor.

Talán nincs olyan magyar ember, aki ne tudna elszavalni legalább egy Petőfi verset. Fülünkbe cseng a Szeptember végén, a Falu végén kurta kocsmá vagy az Egy gondolat bánt engemet című költemény, a március 15-i ünnepélyek elmaradhatatlan lelkesítő verse, a Nemzeti dal. Tájéleíró lírája, szerelmi költészete, forradalmi versei vagy elbeszélő költeményei mind-mind csodálatos alkotások.

A magyar költészet egyik legkiemelkedőbb és legismertebb alakja születésének kétszázadik évfordulója alkalmából a magyar Országgyűlés 2020. decemberében határozatban döntött arról, hogy a 2022-2023-as évet Petőfi Sándor-émlékévvé nyilvánítja. Az ünnepségsorozathoz számos fővárosi, vidéki, sőt határon túli múzeum csatlakozott, de izgalmas programok várják az érdeklődőket az ország egyéb intézményeiben is. A Petőfi 200 elnevezésű, egész éven át tartó programsorozat elsősorban olyan műsorokat, előadásokat, kiállításokat szervez, melyek Petőfit és korát kívánják bemutatni, vagyis a reformkor egészére vonatkoznak, hiszen akkor született meg a modern magyar kultúra.

Szeptember elsején indult útjára a Petőfi Irodalmi Múzeum vándorkiállítása, a Petőfi-busz. A tárlat az aktuális kutatásokra alapozva, egyedi megközelítésből mutatja be a költő személyiségét, irodalmi pályájának ismert költeményeit. A busz a tervek szerint 2023 augusztusáig járja az országot és a Kárpát-medencét, több mint 200 helyszínt látogatva meg.

Izgalmas kiállításokkal készül megünnepelni a költő születésének évfordulóját számos magyarországi múzeum. Budapesten az Evangélikus Országos Múzeumban november végén nyílt meg a Mi Sándorunk – Petőfi az evangélikus oktatás útvesztőiben című tárlat; Debrecenben a Déri Múzeum különleges kiállítással emlékezik meg a költőről, melynek címe Színről színre Petőfi. Kecskeméten a Cifrapalota termeiben a Petőfi emlékévként nyílt meg a Petőfi költészete a kortárs képző- és iparművészetben című kiállítás.

Petőfi Sándor rajongói nem hagyhatják ki a költő 2021-ben történelmi emlékhellyé nyilvánított szülőházát Kiskőrösön, ahol két új állandó kiállítás várja az érdeklődőket. Csupán néhány napot töltött Egerben, de így is sok támogatóra és tisztelőre talált ott. A Dobó István Vármúzeum nagyvolumenű kiállítást rendezett Érzelmek hullámhosszán - Petőfi Sándor költői világa és a romantika festészete Magyarországon címmel. A kiállítás mottója Petőfi 1844 februárjában Egerben írt versének részlete: „*S hogyha földobnám az égbe/Szívemet,/Melegítené a világot/Nap helyett.*”

A Petőfi-emlékévként azonban nem csupán múzeumokba látogathatunk el, de együtt kirándulhatunk más irodalomkedvelő természetjáróval: a Kiskunsági Nemzeti Park tematikus túrákat rendez a Kiskunság legszebb tájain.

Miután bejártuk a múzeumokat, követtük Petőfi nyomát a kiskunsági homokdűnéken, elkészíthetjük a költő kedvenc édességét, az ízletes püspökkenyeret, vagy megkóstolhatjuk a Petőfi-rostélyost burgonyalángossal, melynek receptjét és elkészítési módját itt találhatják:

<https://www.petofi200.hu/component/content/article/88-gasztronomia/297-petofi-puespoekkenyere?Itemid=437>

<https://www.petofi200.hu/component/content/article/88-gasztronomia/90-petofi-rostelyos-burgonyalangossal?Itemid=437>

(csakapuffin.hu)

Amennyiben szeretne többet megtudni a Petőfi-emlékév programjairól, kérjük kövesse figyelemmel a közösségi média különböző platformjait:

<https://petofi.hu>

<https://www.petofi200.hu>

<https://www.facebook.com/petofiponthu>

<https://www.youtube.com/@petofi200>

Vízkereszt

(január 6.)

„Jövének távol, boldog Napkeletről Három királyok, híres mágusok, Mert hírt hallottak a csodás Gyerekről, Kiről legenda és jóslat susog.” (Juhász Gyula: Vízkeresztre)

Vízkeresztet január 6-án ünnepli a katolikus egyház. Az epifánia, az Úr megjelenése néven ismert nap Jézus Krisztus megjelenésének ünnepe. A magyar vízkereszt elnevezés a hagyományosan ilyenkor végzett vízszentelésből ered.

A kereszténységben a IV. század elején vált vízkereszt liturgikus ünnepé, először keleten, majd nyugaton. A jeles nap három eseményre emlékeztet: a napkeleti bölcsek imádására, Jézus megkeresztelésére a Jordán folyóban és Jézus első csodájára a kánai menyegzőn.

Az ünnep görög neve (epifánia = megjelenés) utal arra, hogy Isten megjelenik dicsőségében. Az Ószövetségben Isten különféle módokon nyilvánítja ki önmagát az embereknek, például ahogy megjelenik Mózesnek az égő csipkebokorban vagy tűzoszlop képében. Az Ószövetségi ígéretek Jézus Krisztusban teljesednek be, amikor Isten emberré lesz. A kifejezés is erre utal: Epiphania Domini, vagyis az Úr megjelenése.

A vízkereszt második evangéliumi története szerint Jézus elment a Jordán folyóhoz, ahol Keresztelő Szent János megkeresztelte őt, és a Szentlélek galamb képében alá szállt Krisztusra. Ebben a jelenetben a teljes Szentháromság kinyilatkoztatta önmagát az emberiség előtt.

Vízkeresztkor hagyományosan vizet szentel a szentmisét végző pap, így innen származik az ünnep közismert elnevezése. A néphit szerint a hazavitt megszentelt víz embereken és állatokon is segített a betegségek ellen.

Vízkereszt, illetve háromkirályok napjával, e keresztény ünnepnappal zárul a karácsonyi ünnepkör, melyhez számos néphagyományban gyökerező szokás alakult ki a századok során. Magyarországon talán legismertebb a víz- és házszentelés.

A házszentelés alkalmával az ajtóra krétával vagy faszénrel felírták a három napkeleti bölcs nevének kezdőbetűit (G + M + B) és az évszám felírásával jelezték az ottlakók, hogy megáldották a házat. A család tagjai ilyenkor végig járkák a pappal a házat, aki minden helységbe szenteltvizet hint, emlékeztetve mindenkit arra, hogy akit karácsonykor ünnepeltünk, az életünk minden pillanatában velünk van. *„Békesség e háznak és minden lakójának!”* – szól a köszöntés.

Vízkeresztkor még egyszer meggyújtják a karácsonyfa gyertyáit, szétszítják a megmaradt édességeket, majd a fát a tűzre teszik, csak egy ágacskát tűznek a szentkép mögé a gonosz ellen. A háztartáshoz tartozó kutat és az állatok itatóját is megszentelik, sőt a ház padlóját is meglocsolják szenteltvízzel.

A legtöbb népszokás mára feledésbe merült, de mégis e naphoz kötődik a legismertebb szokás, a karácsonyfa lecsupaszítása. A legtöbb család ezen a napon szedi le a karácsonyfa díszzeit.

Hallgassák meg Kodály Zoltán csodálatos kórus művét, a Vízkeresztet:

<https://youtu.be/-oWiENlxjlk>

Egészségben és eredményekben gazdag, boldog és sikeres új esztendőt kívánunk minden olvasónknak Magyarország Los Angeles-i Főkonzulátusa nevében!